

MTIHANI WA ROBO MUHULA MWEZI - SEPTEMBER
MWAKA 2021- SOMO LA KISWAHILI
KIDATO CHA KWANZA.

MUDA: SAA 2:30

MAELEKEZO.

1. Mtihani huu unasehemu A, B, C, D na E.
2. Jibu maswali yote kama ulivyoulizwa
3. Mwandiko mzuri uzingatiwe kwani utaongeza alama na mwandiko mbaya utapunguza alama.

SEHEMU A.: UFAHAMU NA UFUPISHO. (Alama15).

1 .Soma kwa makini ufahamu ufuatao kisha jibu maswali yatakayofuata.

Ni wazi kwamba watanzania wengi tupo njia panda. Hatuelewi wapi tulipotoka, wapi tulipo na wapi tunakwenda. Tumeganda wima kama watu waliopigwa na shoti ya umeme. Usipokuwa makini unaweza kuwalaumu watu hawa, kumbe kosa si lao, tatizo ni jinsi ya ulimwengu na malimwengu yalivyo. Mambo yamekuwa ni mengi, kila kukicha mapya yatokea, sasa watu hawajui washike lipi waache lipi.

Mabadiliko ya kisiasa na kiuchumi huweza kuwa ndiyo chanzo na kiini cha shoti ya umeme. Shughuli hizi zinaweza kuchanganya sana watanzania. Uchumi unakua juu kwa kasi lakini maisha yanakwenda chini kwa kasi, hapo lazima kuna mchawi. Fulsa za ajira zimekuwa kama kakakuona. Huwezi kupata kazi kirahisi. Watu wanasoma vidato na vidato vyeti vinaishia ukutani na kuzipamba sebule zao. Wakati huohuo, rundo la wasomi linabisha hodi eti na wao wanataka kazi. Hiki ni kizungumkuti.

Lakini ukichunguza kwa makini, utagundua kuwa hawakumuelewa vizuri rais wetu pale aliposema HAPA KAZI TUU labda walidhani kuwa hapa kazi zinapatikana, kumbe sivyoo mweeee!! Jamani yeye alimaanisha kuwa watu wachape kazi. Kila mtu ajishughulishie kujiajiri kwa namna yoyote afanye kazi. Asisubiri kuajiriwa na serikali. Serikali inafanya kazi ya kujenga na kuinua uchumi wa Tanzania na watanzania kwa ujumla. Sio uchumi wa mtu mmoja mmoja. Uchumi wa mmoja mmoja utaletwa na mtu mmoja mmoja. Itachukua muda kidogo kuona matunda ya serikali na jitihada zake.

Serikali inaimarisha kulimo, viwanda, elimu, afya, miundo mbinu, maji, umeme na biashara. Mambo haya yakitengamaa ndipo uchumi utanza kuingia mifukoni mwa watazania kiulaini. Ila kwa sasa tuache kushangaa, tutoe nyaya za shoti ya umeme, tuamke, tuchangamke, tutie jembe mpini, tuteremke shambani, kila mmoja achape kazi, maisha bora kwa mtanzania inawezekana. Pambana na hali yako, chukia umasikini. “HAPA KAZI TUU”

MASWALI.

- A) Pendekeza kichwa cha habari kinachofaa kuwepo katika habari uliyosoma.
- B) Mwandishi anaposema “Shoti ya umeme” ana maana gani?
- C) Mwandishi anaposema titie jembe mpini tuteremke shambani ana maana gani?
- D) Je, ni muundo gani umetumika kuunda habari hii?
- E) Uchumi wa nchi una tegemea mambo gani ya msingi?
- F) . Fupisha habari hii kwa maneno 70.

SEHEMU B. (Alama 20). UTUMIZI WA LUGHA.

2. a) kwa kila kauli hapo chini andika SAWA kwa kauli iliyosahihi na SI KWELI kwa kauli isiyosahihi.

- i. Mkazo ni matamshi yenye nguvu ya ziada kati ya silabi moja wapo ya neno na kumtambulisha mahali mtu anakotokea. _____
- ii. Si budi insha ya Kiswahili isiwe na kichwa wakati wa uandishi wake. _____
- iii. Ngonjera ni mojawapo ya kipera cha maigizo _____.
- iv. Vitamkwa /d/, /z/ na /r/ ni vya ufizi _____
- v. Lugha zote dunia ni sawa yaani Kiingereza na Kimatengo hadhi sawa _____.

b) Panga maneno yafuatayo kama yanavyokuwa kwenye kamusi. Shamba, fedha, salamu, umri na upweke.

c) Eleza kwa mifano maana ya dhana zifuatazo;

- i. Kiunganishi tegemezi
- ii. Kitenzi kishirikishi
- iii. Kielezi
- iv. Lafudhi
- v. mkazo

d.) Eleza kwa kifupi aina za nomino

SEHEMU C. (Alama 20). SARUFI YA LUGHA.

3. a.) i. Nini maana ya lugha?

ii. Taja mambo ya msingi yanayopatikana kwenye fasili ya lugha.

b) Onesha kwa mifano matumizi matano ya alama za uandishi.

c). Jadili kwa kifupi mambo matano yanayounda sarufi ya lugha.

d.) Onesha utata uliopo katika sentensi zifuatazo kisha sawazisha utata huo.

i. Ninachukua nafasi hii kumkaribisha mkuu wa shule ili aseme machache.

ii. Joshua amekodisha nyumba kwa mzee Jongo.

iii. Ufukara wa juma ndio uliomfanya anunue gari la bei kubwa.

iv. Mtoto amedumbukia kwenye shimo.

v. Jangili amebomoa duka na kuuwa walinzi wote.

SEHEMU D. (Alama 30).FASIHI KWA UJUMLA.

4. a) Onesha kwa michoro tanzu na vipera vya fasihi simulizi

b) Jadili kwa kifupi maana ya istalahi zifuatazo;

i. Mizungu

ii. Ngonjera

iii. Methali

iv. Maigizo

v. Miviga

c). Tunga hekaya yoyote isiyopungua maneno 250.

SEHEMU E. (Alama 15). UANDISHI.

5. a) Onesha muundo wa barua ya kirafiki.

b) Andika barua ya mwaliko kwa rafiki yako kipenzi ukimualika kwenye sherehe ya siku yako ya kuzaliwa.